

gała 83. Na znaczną ilość zbrodni mężobójstwa, spełnianych przez kobiety, wpływa ta okoliczność, że kobieta, będąc wskutek swej społecznej pozycji mniej samoistną i skazaną na działalność przeważnie w granicach domu, silnie odczuwa wszelkie nieporozumienia w życiu domowym i tragedje rodzinne, a przeto silniej reaguje na nie.

Popełniając morderstwo kobieta najchętniej posiłkuje się trucizną, jako środkiem, najmniej wymagającym siły i odwagi: w ciągu dziesięciolecia 1897—1906 r. za zbrodnię otrucia skazano ogółem mężczyzn 46, kobiet zaś 48.

Za przestępstwa kradzieży było skazanych w omawianym dziesięcioleciu kobiet 5.4 mniej i za zbrodnię rabunku 38.2 mniej aniżeli mężczyzn.

Statystyka przestępczości w Polsce, jak to zaznaczyliśmy poprzednio, wykazuje podniesienie poziomu moralnego i zmniejszenie przestępczości kobiet w omawianym dziesięcioleciu, a objaw to pocieszający z uwagi, iż kobieta, jako matka i jako żona wywiera olbrzymi wpływ na poziom moralny całego społeczeństwa.

Matka wpaja w dziecko pierwsze zasady dobra i piękna, a zasady, wyniesione z czasów dzieciństwa, niejednokrotnie w późniejszym życiu chronią człowieka od stoczenia się na drogę występku. W wieku dojrzałym mężczyzny, wpływ kobiety również jest olbrzymi, a w życiu znakomitych ludzi prawie zawsze odgrywała dużą rolę owa kryjąca się w półcieniu, tajemnicza postać kobiety.

Autor dzieła „Stan moralny społeczeństwa polskiego” Józef Konczyński (z którego to dzieła czynimy skrót niniejszy) cytując orzeczenie Joly'ego, który, mówiąc o upadku moralności w Belgji, widzi przyczynę tego zjawiska w stopniowym, coraz to większym odsuwaniu się kobiety od domowego ogniska dla pracy zarobkowej poza domem — godzi się z tym zjawiskiem, jako rzeczą konieczną i nieuchronną przy dążeniach obecnych.

Pozwalamy sobie wyrazić pogląd przeciwny, opierając się właśnie na założeniach autora pracy niniejszej.

P. Konczyński stwierdza, na zasadzie statystyki, że przestępczość kobiet naogół jest znacznie niższa od przestępczości mężczyzn właśnie dlatego, że kobieta pozostając w orbicie życia rodzinnego nie jest narażona na tyle pokus, złych przykładów i deprawacji, jak mężczyzna. Przestępczość kobiety, niezależnie od stopnia jej oświaty, wzrasta tam, gdzie zmuszona jest ona zarabkować poza domem. Zanimka w niej nawet instynkt macierzyński i to najświętsze źródło uczucia, jakim jest miłość do dziecka. Kobieta nie tylko upodabnia się wadom mężczyzny, lecz zatracca największe swe przymioty, zrywając z posłannictwem swem dziejowem jako wychowawczyni młodych pokoleń, nieprzebranym źródłem otuchy, miłosierdzia, zachęty i podniety dla swego otoczenia.

I czyż zadanie to, rozwinięte nawet w najdrobniejszym ognisku rodzinnym, nie jest bardziej twórczym, bardziej intelektualnym i przynoszącym bujniejsze owoce dla dorobku kulturalnego ludności, niż praca mężczyzn, specjalizujących się i mechanizujących coraz bardziej w wąskich ramach pracy zawodowej. (d. c. n.)

Polski za Stanisława Augusta” i Władysław Smoleński w „Mieszczanstwie warszawskim w końcu wieku XVIII”, ale uczynili to na podstawie względnie drugorzędnych materiałów warszawskich. Riabinin zaś daje pełnię obrazu, na mocy protokołów Komisji i jej kompletnego archiwum. „Gazeta Policji Państwowej” przysłuży się bardzo nauce polskiej, wydając ten cenny materiał z końcowych dziejów Rzeczypospolitej.

Włodzimierz Dzwonkowski.

ŹRÓDŁA.

1. Rekonisy. Archiwum Komisji Policji Obojga Narodów w Archiwum Głównem Ministerstwa Spraw Zagranicznych w Moskwie: 1) Referat ekonomiczny z aneksami K. P. O. N., ks. Nr. 149—152, 205, 240. — Sentencjonarze ekonomiczne, ks. Nr. 174, 180, 322, 309, 306. — Wpisy ekonomiczne, ks. Nr. 310. — Noty, memorjały i raporty komisji porządkowych cywilno-wojskowych, magistratów miast wolnych i osób prywatnych do K. P. O. N., oraz inne papiery, pliki Nr. 1, 2, 6, ks. Nr. 232—233. — Odpowiedzi miast wolnych na uniwersały K. P. z dn. 15 i 16 list. 1791 r., pl. Nr. 3—4, ks. Nr. 232, 233, 239. — Protokoły rewizji miast wolnych dla podziału onych na cyrkule i dozory, pl. Nr. 5, ks. Nr. 233 i 2 9. — Protokoły szpitalne, ks. Nr. 181 i 315. 2) Protokół sekretny, ks. Nr. 210. 3) Memorjały sądowe, pl. Nr. 7—8. — Raport z sądownictwa. Protokół dekretowy sądów K. P. O. N. prowincji wielkopolskiej. Protokół indagacji przysiężnych, pl. Nr. 9, ks. Nr. 237. — Sentencjonarz sądowy K. P. O. N., ks. Nr. 175. — Registry sądowe spraw ordy-

JAN DR. SCHNEICKERT.

PORTRET Z PAMIĘCI.

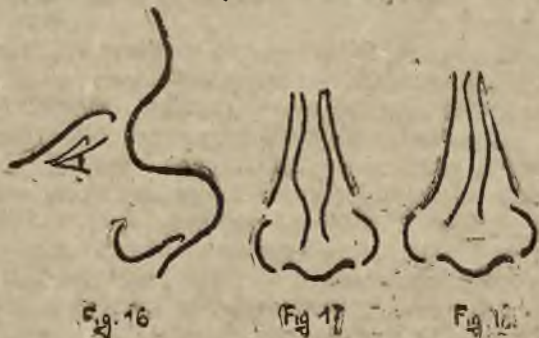
(TŁUMACZENIE Z NIEMIECKIEGO).

(Ciąg dalszy)

7. Cechy szczegółowe nosa.

Niektóre nosy mają znamienne dla rysopisu bardzo ważne kształty, a znaleźć je można na grzbiecie, skrzydłach i nasadzie nosa.

1. Grzbiet nosa w kształcie litery „S” (Patrz fig. 16). W tym wypadku nasada nosa leży bardzo głęboko, górna część grzbietu nosa jest wklęsła, a dolna wypukła. Cała linja profilu (od nasady do podstawy nosa opisuje literę „S”). Ten kształt nosa jest często skutkiem jakiegoś wypadku. Wysokość takiego nosa jest zwykle mała. Stosownie do tego czy ta cecha szczegółowa nosa więcej lub mniej dobitnie występuje, należy określić „w kształcie litery S” podkreślić lub „wziąć w nawias.

2. Spłaszczony grzbiet nosa. (Porównaj fig. 17). Jestto boczne nabrzmienie grzbietu nosa około 2 cm. poniżej nasady, nie wystające jednak nad profil nosa. Jeżeli podobne spłaszczenie znajduje się więcej ku końcowi nosa nazywamy taką cechą szczegółową.

3. Spłaszczony koniec nosa. Spłaszczenie to ma kształt trójkątny, podczas gdy spłaszczenie grzbietu nosa jest podłużne.

4. Wąski grzbiet nosa. Ta cecha jest powszechnie znanym zjawiskiem, tak samo i następna.

5. Szeroki grzbiet nosa.

6. Zgnieciony grzbiet nosa. Ta cecha szczegółowa powstaje wskutek pewnych wypadków i chodzi zwykle w parze z zupełnym, albo częściowym skrzywieniem grzbietu nosa.

7. Nos krzywy. W tym wypadku środkowa część grzbietu nosa jest w prawo lub w lewo skrzywiona. (Porównaj fig. 18).

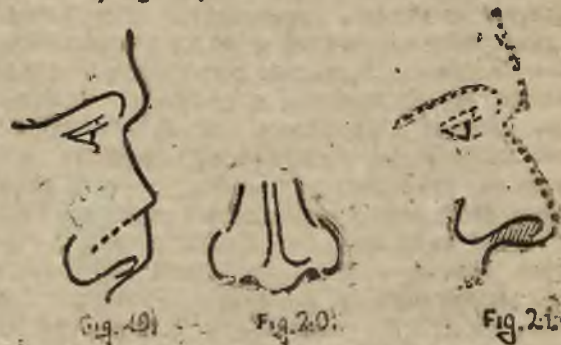
8. Nos w kształcie siodła. Górna (koścista) część nosa wystaje więcej od dolnej (chrząstkowej) części, a na ich granicy tworzy się zagłębienie w kształcie siodła. Taki kształt nosa jest następstwem chorobliwego zniekształcenia i może być nie tylko już od urodzenia wskutek dziedzicznego syfilisu, lecz może również powstać z biegiem czasu wskutek zarażenia się syfilisem. (Patrz fig. 19).

9. Cienki (wąski) koniec nosa. Koniec nosa jest cienki i spiczasty.

10. Gruby koniec nosa. Koniec nosa ma w tym wypadku kształt kuli.

11. Rozdwojony koniec nosa. Chrząstka skrzydeł nosowych wystaje wyraźnie pod skórą; brzoza, leżąca między wystającymi końcami

chrząstki dzieli koniec nosa na dwie części. (Porównaj fig. 20).

12. Skrzywiony koniec nosa. Koniec nosa zbacza od kierunku grzbietu nosa i jest lekko lub silnie na prawo lub lewo zwrócony.

13. Czerwony nos. Nos, a w szczególności dolna jego część jest czerwonej lub fioletowej barwy.

14. Spiczasty nos.

15. Widoczna (zwisła) przegroda nosowa. Ta cecha szczegółowa zachodzi wówczas, gdy chrząstka dzieląca oba skrzydła nosowe wystaje (zwisła) silnie poza dolny brzeg tych skrzydeł i wobec tego jest wyraźnie widoczna. (Porównaj fig. 21).

16. Zakryta (niewidoczna) przegroda nosa. Dolny brzeg skrzydeł nosowych przewyższa (zakrywa) niewidoczną przegrodę nosową. Zauważa się, że skutkiem tej cechy szczegółowej nos o poziomej podstawie wydaje się w dół skierowanym i dlatego należy w takich wypadkach kierunek podstawy nosa nader dokładnie badać.

17. Zgrubiałe skrzydła nosowe. Skrzydła nosowe przylegają do dolnej krawędzi przegrody nosowej i wyglądają jak nadęte, podczas gdy nos sam jest zwykle wielki i szeroki.

18. Rozszerzone skrzydła nosowe. W tym wypadku skrzydła nosowe są odległe od przegrody nosowej, nie są jednak grube.

19. Zgniecione skrzydła nosowe. Dosyć cienkie (wąskie) skrzydła nosowe leżą bardzo blisko dolnego brzegu przegrody nosowej.

20. Skrzydła nosowe z rąbkami. Oba skrzydła nosowe są otoczone mięsistymi ząbkami, zatykającymi zupełnie otwory nosa.

Do cech szczegółowych nosa zalicza się dalej:

- 21. Wąską nasadę nosa;
- 22. Szeroką nasadę nosa;
- 23. Niską nasadę nosa;
- 24. Wysoką nasadę nosa;

O głębokości nasady nosa była już mowa przy częściach składowych nosa.

Ucho.

Rysopis ucha jest jedną z najbardziej znamiennych części portretu z pamięci.

Różnorodne wyniosłości i zagłębienia ucha mają rzeczywiście tak wielką ilość indywidualnych rysów (znamion), że jest prawie wykluczonem znaleźć dwóch ludzi z uszami we wszystkich swych częściach zupełnie podobnymi. Po-

naryjnych i ekstraordynaryjnych, ks. Nr. 307 i 185 (Bardziej szczegółowy opis patrz: I. S. Riabinin. Archiw Carstwa Polskiego. Cz. I: Wnuttrennija dzieła Polszi. Moskwa, 1914, p. 6—15).

II. Druki. 1) Prawo p.t. „Kommissya Policji Obojga Narodów”, Vol. leg. IX. 2) „Relacya delegowanych do N. Konfederacyi Gener. O. N. do examinu policji r-u 1792”. 3) Głos Jw. Jmci p. Michała Wandolina Mniszcha, marsz. w. kor., przy rozpoczęciu nowoustanowionej K. P. O. N. d. 4 mca lipca r. 1791 mian. 4) K. P. O. N. 28 lipca 1791 r. Rekwizycja K. P. O. N. do Kommissyów porządkowych w Kor. i W. X. Lit. (względem rozesłania do miast wolnych uniwersału K. P. O. N., do noszącego o existencyi Kommissyi i rozpoczęciu prawem przepisanych seansy). 5) Wypis z raportów Kommissyi porz. c-w. w-dztwa i powiatów Sandomirskiego i Wiślickiego, z dyspozycyi i kosztem K. P. O. N. do druku podany r-u 1791 (Opis powiatów Sandomirskiego i Wiślickiego. — Projekt o włączeniach (sic). — Projekt o doktorach). 6) K. P. O. N. Obwieszczenie względem żebaków i włóczgów w Warszawie i na Pradze. 7) K. P. O. N. 15 list. 1791 r. Obwieszczenie K. P. O. N. ułatwiające opłatę należności szpitalowi Dz. Jezus od kawalerów orderu św. Stanisława. 8) a) K. P. O. N. 15 list. 1791 r. Uniwersał do miast wolnych względem spokojności, raportów, długów i składek. b) Schema raportu. 9) a) K. P. O. N. 16 list. 1791 r. Uniwersał względem donoszenia o funduszach szpitalnych. b) Wzór podług którego fundusz pobożnie opisane byćd maja. 10) Projekt przez delegowanego od K. P. O. N. jw. Potockiego Kommissarza podany (względem pozwolenia m. st. Warszawie wybrać tymczasowych sędziów cyrkulowych, nim z terminu prawem oznaczonego nastąpi podług nowej ustawy wybór magistratów i sędziów). 11) a) K. P. O. N. 29 list. 1791 r. Uniwersał nakazujący

rewizję miast wolnych dla podziału onych na cyrkule i dozory. b) Wzór protokołu rewizyi. 12) K. P. O. N. 20 gr. 1791 r. Raport do publiczności względem urządzenia ubogich i żebraków i użycia funduszy na nich złożonych. 13) K. P. O. N., 29 gr. 1791 r. Uniwersał względem Cyganów. 14) Ordynacya ekonomiczna i sądowa dla K. P. O. N., oraz wszelkich urzędów policyjnych z mocy prawa przez tę Kommissyą ułożona i d. 23 mca stycznia r. 1792 do publikowania i zachowywania podana. W Warsz., w druk. K. P. na Krak. Przedm. wedle XX. Bernardynów, Nr. 306. Str. 44 in 4° 15). Ordynacya sądowa dla pierwszej i najwyższej instancyi sądów K. P. O. N. Str. 63 in 4° 16). K. P. Co do składu. Co do władzy. Co do porządku postępowania. Co do powinności i stosunków względem sejm. Co do obowiązku i stosunków względem straży. Co do stosunku z innemi rządowemi Rzpłtej Kommissyami, tudzież z Kommissyami wojewódzkimi. Przysięga Kommissarzy. 17) Instrument z instrukcją dla intendentów policji wydzielu. 18) K. P. O. N. 18 lut. 1792 r. Uniwersał do miast wolnych względem cmentarzy i szlachetów. 19) K. P. O. N. 25 lut. 1792 r. Obwieszczenie, aby, w czasach religij panującą zakazanych, tańce dozwolane nie były. 20) K. P. O. N. 27 kw. 1792 r. Uniwersał względem publikacyi i eksekucyi prawa p. tyt. „Deklaracya doczesna”. 21) K. P. O. N. 24 maja 1792 r. Rezolucya ogólna na memoriał plenipotentów ludu żydowskiego. 22) K. P. O. N. 26 maja 1792 r. Obwieszczenie zalecające spokojność w pismach i czynach w okolicznościach teraźniejszych. 23) K. P. O. N. 26 maja 1792 r. Obwieszczenie względem paszportów.

(D. c. n.)